

Obostran razmještaj snaga u širem prostoru Tolmina. Zagrepčani su u sastavu 8. brdske brigade (8. Gb Br) kod Mosta na Soči (St. Luzia) (izvor: »Österreich-Ungarns letzter Krieg 1914-1918.« [ÖULK], knjiga 2, Das Kriegsjahr 1915., 1931, Prilog 20, dio).

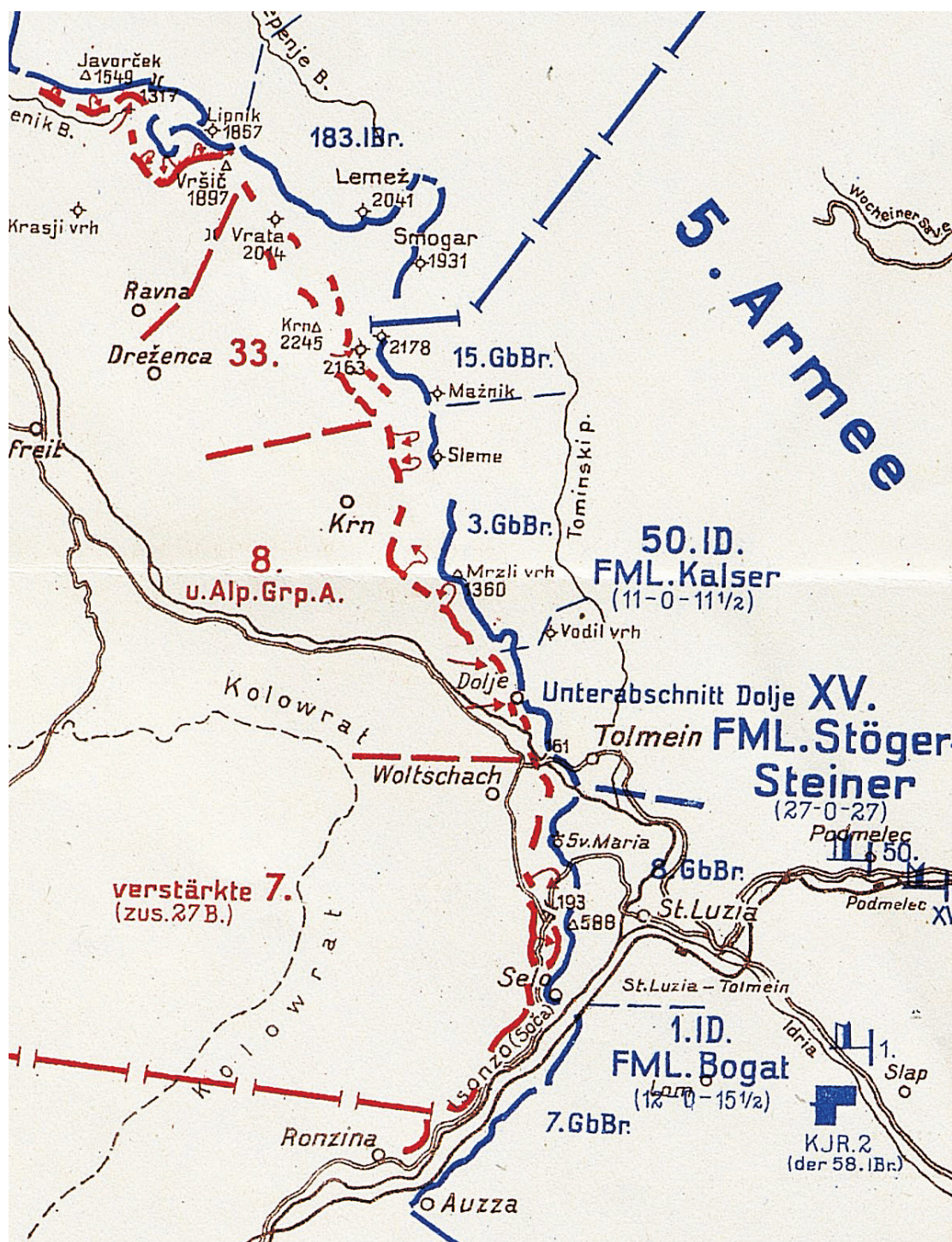
nijim borbama tijekom II. sočanske bitke.

I na Goričkom mostobranu vođene su od 20. do 29. srpnja teške borbe. Talijanski napadi bili su upočetku usmjereni na brdo Sabotin – sjeverno od Gorice – i Podgoru. Na visovima kod Podgore, koju su držale dalmatinske domobranske pukovnije 23. i 37., uspješno su odbijeni svi talijanski napadi. Na brdu Sabotinu napadi talijanskog VI. korpusa odbijeni su uz velike obostrane gubitke. Talijanske su snage na kraju II. bitke osvojile samo uski pojas zemljišta širine između 100 i 500 m na Doberdobskoj visoravni na južnom dijelu bojišta, približivši se vrhu Svetog Mihaela na 500 m i izbjivši na zapadni rub visoravni.

Na sjevernom Tolminskom mostobranu Batognica je bila jedna od najkrvavijih točaka na krnskom odsjeku bojišta. Tu je talijanski IV. korpus napao ujutro 19. srpnja glavnim snagama austro-ugarske položaje, a 21. srpnja obnovio je napad na Mrzli vrh radi obuhvata Tolminskog mostobrana sa sjevera. Talijanske snage ovladale su samo vrhom, da bi 25. srpnja obustavile sve napade i na tom dijelu bojišta. Branitelji – Mađari i Bošnjaci iz sastava 3. brdske brigade – bili su prisiljeni povući se prema južnom rubu platoa s gubicima od oko 1 300 ljudi, što mrtvih, što ranjenih, što zarobljenih u razdoblju od 18. do 22. srpnja. U borbama od 22. do 24. srpnja branitelji su uspjeli obraniti Batognicu, a u tim borbama ponovno su se iskazali pripadnici zagrebačke IV. bojne 53. pješačke pukovnije.

Nakon krvavih bojeva na Krnu i Batognici, ova bojna prebačena je u nizinski dio u neposrednu obranu Tolminskog mostobrana. Da bi se zaštitile u dolini rječice Idrije, strateški važne cestovne i željezničke komunikacije prema Ljubljani, trebalo je širi prostor oko Tolmina i Mosta na Soči (njem. St. Luzia) obraniti od prodora Talijana. Zadržana linija obrane uspostavljena je na uzvisinama zapadno od Soče. Sjeverna – koja se proteže u smjeru zapad-istok – danas se zove Bučenica, najviša joj je kota 509 m, a na zapadnom dijelu jasno se izdvaja vis Mengore s crkvicom Sv. Marije (kota 453).

Južna uzvisina proteže se u smjeru sjeveroistok-jugoizapad, ima dva gotovo jednako visoka vrha: južni – Selski (kota 588), sjeverni – Mrzli (danas se zove Cvetje). Uzvisine dijeli sedlo preko kojega ide današ-

nja cesta Most na Soči–Kozaršče. Te uzvisine bile su poprišta neprekidnih krvavih i ogorčenih borbi od lipnja 1915. pa sve do proboja 24. listopada 1917. te su predstavljale glavne objekte obrane Mostobrana. Na njima su ratovali naši Zagrepčani iz IV. bojne 53. pješačke pukovnije.

Prve borbe »Zagrepčana« zabilježene su u okolici Tolmina i Mosta na Soči između 16. i 21. kolovoza, kada zajedno s Mađarima kod Volčanskih sela uspijevaju zarobiti 1 000 Talijana, uz vlastite gubitke od oko 1 600 ljudi. Ubrzo su krenule nove borbe kod Mosta na Soči, već 24. kolovo-

za, kada Talijani krajnjim naporima pokušavaju, bez obzira na gubitke, postići odlučujući proboj. Njihova 8. divizija zajedno s alpinima i bersaljerima uzastopce pet puta juriša na austro-ugarske položaje ispred Mosta na Soči i Tolmina. Obrana je uspjela sve napade odbiti, bez obzira na to što je u pauzama između pješačkih napada talijansko topništvo sve položaje od Krna do Sela pri Volčah razaralo s dotad neviđenom žestinom. Uništeni su svi zakloni, zapreke i zatrpani rovovi. Druga bojna Tirolskih carskih lovaca (TKJ) iz Innsbrucka razmještena je iza Zagrepčana, koji tada drže bojišni-

cu na hrptu od kote 588 do Sela, a u samu prvu crtu ubacuje se njihova strojnička satnija. Tirolci su tu doživjeli prve veće gubitke na Soškoj fronti. Dok su prethodne noći Tirolci i Hrvati odbacili jedan iznenađni napad, 28. kolovoza popodne na »kodu« istodobno jurišaju četiri talijanske pukovnije, ponavljaju napad u noći, uspijevajući zauzeti jedan rov, ali ih Tirolci odbacuju. S njima su u protunapad krenuli i Bošnjaci iz V/BH1 iz Sarajeva koji doslovce masakriraju tamo zatečene talijanske snage.

I u narednim danima Zagrepčani će se krvavo boriti. Tijekom 11.